

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT TO‘QIMACHILIK VA YENGIL SANOAT INSTITUTI

**5310900-Metrologiya, standartlashtirish va mahsulot sifati
menejmenti (paxta, to‘qimachilik va yengil sanoat) ta‘lim yo‘nalishi
negizidagi**

**5A310902-Metrologiya, standartlashtirish va sifetni boshqarish
(tarmoqlar bo‘yicha)**

**magistratura mutaxassisliklariga kiruvchilar uchun maxsus
(ixtisoslik) fanlaridan**

D A S T U R

Toshkent - 2021 y.

Dastur 5A310902-Metrologiya, standartlashtirish va sifatni boshqarish (tarmoqlar bo'yicha) magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun 5310900-Metrologiya, standartlashtirish va mahsulot sifati menejmenti (paxta, to'qimachilik va yengil sanoat) ta'lim yo'nalishining 2017/2018 o'quv yilida tasdiqlangan o'quv rejasidagi asosiy fanlar asosida tuzilgan.

TUZUVCHILAR:

T.A.Ochilov	-TTESI, "To'qimachilik materialshunosligi" kafedra mudiri, t.f.n., dotsent
M.Qulmetov	-TTESI, "To'qimachilik materialshunosligi" kafedra professori, t.f.n.
S.A.Xamrayeva	"To'qimachilik materialshunosligi" kafedra professori, t.f.d.

Dastur «To'qimachilik sanoati texnologiyasi» fakultetining 2021 yil ___ iyundagi ___-sonli Kengashi yig'ilishida muxokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

KIRISH

5310900-Metrologiya, standartlashtirish va mahsulot sifati menejmenti (paxta, to‘qimachilik va yengil sanoat) bakalavriat ta’lim yo‘nalishi-fan va texnika sohasidagi yunalish bo‘lib, paxta, to‘qimachilik va yengil sanoat yo‘nalishi bo‘yicha ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarni sifatini tekshirish, metrologik tadqiq qilish, standartlashtirish, Xalqaro standartlashtirish, mahsulot sifatini sertifikatlashtirish, mahsulot sifatini baholash va boshqarish usullar majmuasini qamrab oladi.

Ta’lim yo‘nalishi negizidagi mutaxassisliklarning vazifasi - to‘qimachilik mahsulotlar sifatini aniqlashning zamonaviy asboblari, sifatini baholash asoslari va to‘qimachilik materiallarining sifatini baholash uslublari, mahsulot sifatini boshqarish asoslari va mahsulot sifatini boshqarish uslublari, to‘qimachilik materiallarining sifatini nazorat qilish, paxtachilik, yigirish va to‘quvchilik korxonalarida mahsulot sifatiga salbiy ta’sir etuvchi omillar, meyoriy-texnik hujjatlar, xom ashyo, xomaki va tayyor mahsulotlarni meyoriy-texnik hujjatlashtirish va tekshirish usullarini ishlab chiqish, to‘qimachilik materiallar sifatining ilmiy asoslari, ilmiy-tadqiqot ishlarining turlari, turli korxonalarda mahsulot sifatiga ta’sir etuvchi omillarni o‘rganish, sifat tushunchasi, mahsulot sifati ko‘rsatkichlarining turlari, mahsulot sifati darajasini baholash, mahsulot sifatining shakllanish bosqichlari, sifatni boshqarish nazariyasining rivojlanish bosqichlari bo‘yicha umumiy tushunchalar, sifat nazoratining Teylor tizimi, statistik usullar, sifatni umumiy nazorat qilish, Total Quality Management (TQM) konsepsiyasi, standartlarni vujudga kelishi, sifatni boshqarish tizimi va ISO 9000 seriyali xalqaro standartlarining mohiyati, ISO 9000 seriyali standartlarning tarkibiy tuzilishi, ISO 9000 seriyali standartlarni joriy etilishining asosiy sabablari, ISO 9000 seriyali standartlarini joriy etish va sertifikatlashga ketadigan harajatlar, nazariy va amaliy bilimlarni, o‘quv va ko‘nikmalarni shakllantirishi, bilimlar bazasini yaratish, jamlash va ulardan foydalanish ko‘nikmalarini rivojlantirishi, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish, kasb faoliyatining ko‘zlangan natijalariga erishishda jarayonlarni modellashtirish va tizimli yondashish borasidagi ilmiy bilimlar, amaliy mahorat va ko‘nikmalarni ta’minlashi kerak.

5310900-Metrologiya, standartlashtirish va mahsulot sifati menejmenti (paxta, to‘qimachilik va yengil sanoat) ta’lim yo‘nalishi negizidagi 5A310902-Metrologiya, standartlashtirish va sifatni boshqarish (paxta, to‘qimachilik va yengil sanoati)) magistratura mutaxassisligiga kiruvchi talabalar uchun ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejasiga asosan 3 ta umumkasbiy fanlar blogi bo‘yicha “To‘qimachilik materialshunosligi”, “Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish asoslari” va 1 ta ixtisosligi fanlar blogi bo‘yicha “Mahsulot sifatini statistik nazorat qilish uslublari” fanlaridan test savollari shakllantirilgan. Bu fanlar o‘z negizida qamrab olingan ma’lumotlar quyida batafsil keltirilgan.

“To‘qimachilik materialshunosligi” fani bo‘yicha:

To‘qimachilik materialshunosligi fanining rivojlanishi, polimer moddalarining molekula tuzilishi, to‘qimachilik materiallari haqida umumiy ma’lumot va ularning sinflanishi, to‘qimachilik materiallarini sinashdagi klimatik sharoit, to‘qimachilik tola va iplaridan namuna tanlash, tola va iplarning tuzilishini tahlil etish, tabiiy tolalarning olinishi, tuzilishi va xususiyati, kimyoviy tola, iplarning olinishi va xususiyati, olingan sinov natijalarini qayta ishlash, o‘lchash qiymatlarini matematik qayta ishlash va kam sonli o‘lchashda namunaning yig‘ma ko‘rsatkichlarini aniqlash, ko‘p sonli o‘lchashda namunaning yig‘ma ko‘rsatkichlarini aniqlash, to‘da mahsulotning yig‘ma ko‘rsatkichlarini aniqlash va ikkita namunaviy o‘rtacha qiymatlarni taqqoslash, to‘qimachilik tola va iplarining nuqsonlari, to‘qimachilik tolalarining uzunligi va uni ahamiyati, to‘qimachilik tolalarining chiziqiy zichligi, ahamiyati va aniqlash usullari, to‘qimachilik tola va iplarining yarim davrli cho‘zilish deformatsiyasi va olinadigan ko‘rsatkichlar, to‘qimachilik tola va iplarining bir va ko‘p davrli cho‘zilish deformatsiyalari va olinadigan ko‘rsatkichlar, to‘qimachilik iplarining eshilishi va ahamiyati, to‘qimachilik tola va iplarining egilish, bikrlilik va yemirilish deformatsiyalari, to‘qimachilik gazlamalarining olinishi, tuzilishi va xususiyati, trikotaj va noto‘qima matolarining olinishi, tuzilishi va xususiyati, to‘qimachilik gazlamalarining mexanik xususiyatlari, to‘qimachilik gazlamalarining egilish deformatsiyasiga bog‘liq xususiyatlari, to‘qimachilik materiallarining yemirilishga

chidamliligi, to‘qimachilik gazlamalarining fizik xususiyatlari, to‘qimachilik gazlamalarining issiqlikni saqlash xususiyati, to‘qimachilik gazlamalarining elektrlanuvchanligi, to‘qimachilik materiallarining kirishishi, paxta, jun, ipak, toshpaxta, kimyoviy tolali gazlamalar assortimenti, torikotaj va noto‘qima matolarning assortimenti, gazlamalarga artikul berish tartibi, gazlamalarning navini aniqlash.

«Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish asoslari» fani bo‘yicha:

Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish asoslari fanining rivojlanishi va ahamiyati, o‘lchashning turlari va uslublari, metrologiya sohasida ishlatiladigan birliklar, o‘lchash vositalari va standart namunalari ustidan tekshiruv nazoratini olib borish, tekshirish turlari, o‘lchash vositalarini metrologik attestatsiyalash, qiyoslash va kalibrlash tizimi, fizik o‘lchov birliklari va ularning etalonlari, to‘qimachilik sanoatida ishlatiluvchi o‘lchash vositalarining turlari, o‘lchash uslublari, ularning aniqligi va xatoligi, o‘lchash vositalarining metrologik ko‘rsatkichlari, turli o‘lchashda fizik o‘lchov birliklarining qo‘llanilishi, o‘lchash vositalarini tekshirish uslublari, o‘lchash xatoligi va natijalarini baholash, fizik o‘lchovning asosiy hosilaviy birliklarini qo‘llash, turli o‘lchash vositalarini tekshirish, to‘qimachilik materialshunosligida SI tizimi birliklarining qo‘llanilishi, SI halqaro birliklar tizimining qo‘llanilishi, Davlat standartlashtirish tizimi, standartlashtirishning asosiy qonun-qoidalari, standartlarini ishlab chiqish, tasdiqlash va davlat ro‘yxatidan o‘tkazish, standartlar va texnikaviy shartlar bilan ta‘minlash tartibi, meyoriy hujjatlarning turlari, bosqichlari va ularni yaratish tartibi va tasdiqlash, meyoriy hujjatlarni yaratish, turli ko‘rinishdagi meyoriy hujjatlarni tuzish, sertifikatlashtirishning ahamiyati, sertifikatlashtirishning meyoriy ta‘minoti, mahsulot ishlab chiqarish va sifat sistemalari sertifikatsiyasi, sertifikatlashtirishga oid atama va ta‘riflar, mahsulotni sinash va sertifikatlashtirish, O‘zbekiston Respublikasi sertifikatlashtirish idoralari, iste‘molchilar huquqini himoya qilish, sertifikatsiyalashtirish tashkilotlari, sertifikatlashtirish sxemalari, sertifikatlashtirish tashkilotlarini akkreditlashtirish,

to‘qimachilik mahsulotlari sifatini nazorat qilish va boshqarish, sifat menejment tizimi.

«Mahsulot sifatini statistik nazorat qilish uslublari» fani bo‘yicha:

Mahsulot sifatini statistik nazorat qilish uslublari fanining ahamiyati, matematik statistika va ehtimollar nazariyasi bo‘yicha asosiy ma’lumotlar, fanning mazmuni va vazifalari, statistik majmua, matematik kutilish, o‘rtacha ko‘rsatkich, moda, mediana, dispersiya, statistik xarakteristikalarini hisoblashning soddalashtirilgan usullari, taqsimlanish egri chiziqlari, normal taqsimlanishiga mosligi χ^2 ni λ (Kolmogorov mezon bo‘yicha baholash), mahsulot to‘dasi yig‘ma xarakteristikalarini aniqlash, Pirson bo‘yicha taqsimlanishning mosligi, binominal taqsimlanish, nazorat va mahsulot sifatini baholash turlari, mahsulot sifatini statistik nazoratida ketma-ketlik tahlili usuli, mahsulot sifatini muqobil ko‘rsatkichlari bo‘yicha baholash, bir, ikki bosqichli tasodifiy tanlanma, o‘rtacha qiymatlar farqlarining ishonchliligi, ikki bosqichli tasodifiy tanlov qiymati, uch, t o‘rt va ko‘p bosqichli tasodifiy namuna tanlash, to‘qimachilik materiallar sifatini xossalarning notekislik sifat ko‘rsatkichlar bo‘yicha baholash, mahsulot sifatini texnik nazorati jarayoni, Puasson taqsimlanishi, ishlab chiqarish sharoitida mahsulot sifatini nazorat qilish, o‘zgarishi ko‘lami bo‘yicha nazorat diagrammalari asosida nazorat kartalarining qo‘llanilishi, rivojlangan xorijiy davlatlarda statistik nazorat usullarini qo‘llanilishi, oraliq statistik nazorat, Isikavaning statistik tahlil usuli, statistik nazorat qilish usulini qo‘llash.

Magistraturaga kirishda o‘tkaziladigan sinov fanlari bo‘yicha kiruvchilar bilimini baholash MEZONLARI

O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida” gi qonuni va boshqa meyoriy huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirish, yuqori malakali yetuk mutaxassislariga bo‘lgan ehtiyojni qondirish maqsadida, magistraturaga qabul O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2021/2022 o‘quv yilida O‘zbekiston Respublikasining oliy ta’lim muassasalariga o‘qishga qabul

qilishning davlat buyurtmasi parametrlari to‘g‘risida” 2021 yil 22 iyundagi PQ-5157-son qarori asosida amalga oshiriladi.

«Maxsus fanlar»dan magistraturaga kirish sinovlarini baholash quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

1. Kirish sinovlari Oliy ta’lim muassasasi rektori tomonidan tasdiqlangan maxsus komissiya a’zolari ishtirokida o‘tkaziladi.
2. Kirish sinovlari uchun 2 soat vaqt ajratiladi va belgilangan vaqtda tegishli xonalarda o‘tqaziladi.
3. Magistratura mutaxassisliklarining kirish sinovlari tarkibiga kiritilgan mutaxassislik fani uchun 100 ball ajratilgan.
4. Magistraturaga kiruvchilar bilimi 0 balldan 100 ballgacha bo‘lgan ballar oralig‘ida baholanadi.
5. Sinov maxsus test ravishda kiruvchining tanlangan mutaxassisligi bo‘yicha nazariy bilimi aniqlanadi.
6. Variantlardagi test savollar mutaxassislik fanlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi tomonidan tegishli bakalavriat yo‘nalishi uchun tasdiqlangan dastur asosida tuziladi.
7. Javoblar quyidagi tartibda baholanadi:

har bir test varianti jami 50 ta savollardan tashkil topib, har bir to‘g‘ri javob 2,0 ball bilan baholanadi.

Qo‘yilgan ballardan norozi bo‘lgan bakalavr sinov natijalari e’lon qilingan vaqtdan boshlab 24 soat davomida qabul komissiyasining raisiga yoki apellyatsiya (adolat) komissiyasi raisi nomiga ariza bilan murojaat qilishi mumkin. Apellyatsiya haqidagi arizani ko‘rib chiqish muddati ikki kundan oshmasligi kerak.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураимиз. Тошкент, «Ўзбекистон», 2017 йил, 488 бет.

2. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва даврон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, «Ўзбекистон», 2016 йил, 56 бет.

3. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш-юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Тошкент, «Ўзбекистон», 2017 йил, 48 бет.

4. Шустов Ю.С.и др. Текстильное материаловедение лабораторный практикум. Учебное пособие., Москва, ИНФРА-М, 2016.

5.U.M.Matmusayev, A.Z.Abdullayev, A.D.Hamroyev. To'qimachilik metrialshunosligi. 1-qism. "O'zbekiston" nashriyot-matbaa ijodiy uyi. Toshkent-2005.

6.Бузов Б.А., Алыменкова Н.Д. Материаловедение в производстве изделий легкой промышленности (швейное производство). М.: АСАДЕМА-2004.

7.Бузов Б.А., Алыменкова Н.Д. Практикум по материаловедению швейного производство. М.: АСАДЕМА-2003.

8.Кукин Г.Н., Соловьев А.Н. «Текстильное материаловедение» М., 1987, 1989 (I, II части).

9.Кобляков А.Н. и др. «Лабораторный практикум по текстильному материаловедению» М., 1986.

10.Матмусаев У.М., Қулметов М., Очилов Т.А., Тойирова Т.А., Мухтаров Ж.Р. Метрология, стандартлаш ва сертификатлаш асослари. Тошкент: «Адабиёт учқунлари», 2018.

11.Очилов Т.А., Матмусаев У.М., Қулметов М.Қ.. Тўқимачилик материалларини синаш. Тошкент: «Ўзбекистон», 2004.

12. Kurbanov A.A. Metrologiya va standartlashtirish, T. O'zbekiston, 2007.

13.O'zbekiston Davlat standartlari:O'zDst ISO 9001; O'zDst ISO 9003; O'zDst ISO9004; 2002.

14. Бурдун Г.Д. Справочник по международной система единиц. М.: Изд-во стандартов, 1980.

15. Шишкин И.Ф. Метрология, стандартизация и управление качеством. М.:Изд.Стандартов, 1990.

16. Ismatullayev P.R., To'xtamurodov Z.T., Abdullayev A.X., Saydazova R.A. Standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirishga muqaddima. O'quv qo'llanma. Konstruktor ICHB, Toshkent, 1995.

17. Басаков М.И. Сертификации продукции и услуг с основами стандартизации и метрологии. Ростов на Дону «Март», 2000.

18. Ismatullayev P.R. va boshqa. Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish, T. O'zbekiston, 2001.

19. Кирюхин С.М., Шустов Ю.С., Текстильное материаловедение. Москва «КолосС», 2011.

20. Севостьянов А.Г., Севостьянов П.А. Оптимизация механико-технологических процессов текстильной промышленности. Легпромбытиздат, М.:1991.

21. Соловьев А.Н., Кирюхин С.М. Оценка и прогнозирования качества текстильных материалов. М., Легкая и пищевая промышленность, 1984 г.

22. <http://www.ziyonet.uz> -Ta'lim portali.

23. <http://titli.uz> – Toshkent to'qimachilik va yengil sanoati instituti sayti.

24. lex.uz -O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.

25. gov.uz -O'zbekiston Respublikasi hukumati portal.